

VII.

Egy nap a Babia Gurán.

(Németből Wespl E. után Egner Adolftól).

A turisták száma, kik Morva- és Gácsország felől a Babia Gurát és azzal kapcsolatban a Központi Kárpátokat látogatják, évről-évre örvendetes módon szaporodik, s hiszem, hogy azoknak, kik ezen kirándulást megtenni szándékoznak, szolgálatot teszek, ha saját tapasztalásomra támaszkodva, következőkben kísérem meg, némi utasítást adni arra nézve, miként lehet ezen utat legkönnyebben és legbiztosabban megejteni.

A vasút Biala-Bielitz-ből Saybusch-on át Csa c z á g bizyonosan kész leend rövid idő alatt.

Saybusch-tól bérkocsin 3—3 1/2 óra alatt érhetni meglehetősen jó úton a Babia Gura tövében fekvő polhorai fürdőbe, hol tűrhető szállásról is gondoskodva van.

E fürdő fekvése épen nem mondható gyönyörű vagy regényesnek, gyógyhatása különösen skrofulás betegeknek kétségkívüli, azonfelül a fürdő-tulajdonos iparkodik, vendégeinek az itt-időzést lehetőleg kellemessé tenni, föltéve, hogy az illető nagy igényeket nem támaszt.

1876. évi szeptember-hó 4-én délután meglehetősen rossz időben hagytam el néhány jó barátom társaságában Saybuscht, a szakadó eső azonban nem volt képes, víg kedvünket elmosni s így Jeleznán, Krisován és Korbelovon át, — hol a minduntalan előforduló vámpénzszedés, valamint a számtalan, inkább ijedtséget mint áhitatosságot gerjesztő szent képek tűntek fel, melyekkel a házak és fák ékesítve voltak — a Beszkíd magaslatára érkeztünk, hol az út a magyar határt átmetszi.

Hogyha már a gondosság, melyet a gácsországi részen az utak mellett álló erdők kezelése és azok művelése a nem-szakemberre is jó benyomást tenni képes,

akkor a megelégedés ezen érzete jótékonyan fokozódik, midőn a magyar határt átlépve, a szomszédos szépen sikerült erdő-művelést meglátja. — Különösen az úttól jobbra eső sugárirányú ültetvény olyan, hogy a szemlélőre azon benyomást teszi, hogy itt a közönségesnél külömb kéz működött, mely nagy mérvben tudja a szépet a hasznossal igen ritkán előforduló tökélyvel összehangzatba hozni.

Az erdőknek ilyenénképi berendezése nem tévesztheti el hatását a nem igen művelt nép erkölcsi nemesítésére sem, s azonkívül az erdők iránt érdeklődő barátokat is fog szerezni, a mit, sajnálattal legyen mondva, ritkán igyekeznek elérni ez úton. — Ilyen s hasonló elmélkedések között értünk el rövid idő alatt Polhora magyar helységbe.

Itt a most épült gőzfűrészt azt tanúsítja, hogy még ezen külömben is iparszegény vidéken az erdei nyers anyag jobb felhasználására erős talaj teremtetett, csak kár, hogy az épület rendbentartására oly kevés gond fordítottik, mert a sok tört ablak nagy ellentétet képez azon rendszeretethez, melyet a fennemlített erdőművelésnél találtunk; és ez azon benyomást teszi reánk, hogy itt csakis a lehető legnagyobb haszonhajtást tartják szem előtt.

A deszkafűrészt közelében hagytuk el a jó országot, innen kelet felé egy mezei útra kanyarodtunk, mely minket rövid fél óra alatt Polhora fürdőjébe vezetett.

Ott rendkívül élénk életet találtunk; nagy néptömeg gyűlt össze részint a jobb osztályból, részint a köznép kebeléből, hol a mozsarozás dörgését, mely a völgyet minden irányban bejárta, a nélkülözhetetlen cigányzene váltá fel, mely az amúgy si víg és tarka társaságot még inkább vidámbbá tette.

Egy jelenlevőtől kérdezősködésünkre azon választ ayertük, hogy a következő napon egy emlékszobornak ünnepélyes leleplezése leend, mely a Babia Gura csúcsán állittatik fel.

Egy budapesti lapszerkesztő indítványára, ki a polhorai fürdő vendége volt, határozta el a mindenkitől szo-

retett Zmeskál Zoltán, árvamegyei alispán úr, hogy a Babia Gura csúcsára az egykor ott időzött felejthetetlen József főherczeg, magyarországi nádor, emlékére szobrot fognak felállítani, mely terv keresztúlvitelével Szkicsák Ferencz, fürdőtulajdonos, valamint az uradalmi erdőmester, Lokcsánszky Flórián, bizattak meg, kikhez még Klein Lajos, kir. postamester, is csatlakozott.

Miután Szkicsák úr egyéb dolgai által nagyon igénybe vétetett, kénytelen volt a fáradságos és merész vállalkozás keresztúlvitelének legnagyobb részét a már említett két úrra ruházni, kik a nehéz feladatra a legnagyobb készséggel vállalkoztak is.

Az emlékszobor felállítására szükséges költség az alispán által eszközölt gyűjtés után folyt be.

Augusztus-hó végén a híres bielipotoki homokkőbányában készült négyzet-kövek a polhorai fürdőbe hozattak s már a legközelebbi napon két szekéren rendeltetési helyükre szállítottak.

Az emlékkő felső részét egy hat-fogatú, a többi részét egy négy-fogatú szekér vitte, míg a harmadik a felállításához szükséges szerszámmal volt megrakva. E vonat-hoz esetleg segélyül még harmincz ember adatott.

Midőn a legközelebbi napon személyesen meggyőződhetünk az út rendkívüli meredeksége és sziklás volta felől, különösen az utolsó kerülő-háztól egész a törpefenyő határáig, nagyon természetesnek találtuk, hogy, a mint már értesültünk volt, a kövek rendeltetési helyükre való szállítása teljes nyolcz órát vett igénybe és a legrosszabb helyeken minden tíz- vagy huszadik lépés után meg kellett állni, hogy az ügyis apró lovaknak némi pihenés engedessék.

Mondták, hogy fölötte érdekes látvány volt a fürdőből távcső segélyével a csapat fáradalmas előnyomulását kísérni, melynek azonfelül még a dühöngő orkánhoz hasonló viharral kellett megküzdenie.

Fölötte érdekes multság közben, mely alatt Zmeskál úr előzékeny nyájasságát volt alkalmunk tapasztalni, gyorsan haladt el a délután és csak későn kerestük és találtuk fel éji tanyánkat, a hol másnap reggeli öt órákor édes álmunkból a mozsarak durranásai zavartak fel.

Miután a bekövetkezendő hegymászásra megfelelőleg felöltözködtünk és becsületes reggelinket elköltöttük, volt, új mozsár-lövések jelezték az elindulási pillanatot.

Kedvező idő mellett pont hat órakor indult meg a csapat Zmeskál úr vezetése és a zenekar kísérete mellett, melyhez természetesen mi is csatlakoztunk. E csapat legnagyobb részét az ünnepélyben részt venni akarók képezték, kik a múlt estén érkeztek a fürdőbe; azokhoz a közel lévő helységek lakosai közül a korai kirándulás miatt csak kevesen csatlakoztak, visszatekintvén azonban, sok elmaradottat pillantánk meg, kik az első csapatot elérni törekedtek.

Nem messze a fürdő felett levő patakon egy ideiglenes híd rögtönöztetett a félénkebb nők számára; ezen túl az erdő szélén egy diadalív várt reánk, meglepetésünket mindinkább fokoztatván, midőn láttuk, hogy ez az út mindkét szélén történetesen álló fiatal bükkfákból oly formán készült, hogy ezek csúcsai egymásfelé hajlítva s megerősítve feldíszítettettek.

Innen vezet egy egyenes, lassan emelkedő és jó karban tartott erdei út, melynek széleit a tövükig galyas fenyvesek képezik, úgy hogy egy természetes fasorhoz hasonlít és pompás távlatot mutat azon uradalmi kerülőházig, hová az ott kapható jó tej miatt a vendégek gyakran kirándulnak. Itt a zene is visszamaradt.

Innét már felséges kilátás nyílik a Központi Kárpátokra, melyek csúcsai és ormai egymás mellett vadregényesen emelkednek.

Ezen háztól, hol falusiasan ugyan, de csinosan öltözött árvamegyei urasági erdőkerülők vártak reánk, kezdődik azután a tulajdonképi hegymászás a nem éppen legjobb karban lévő erdei úton.

Midőn kedélyes csevegés között a gyönyörű fenyves erdőbe jó részt már behatoltunk volt, egy elrejtett honi zenekarra bukkantunk, mely egy hegedős- s egy dudásból állott, kik különös hangszereik által elfeledteték velünk a fáradságot, s sokat tettek a mulatság fokozására.

Nem sokára egy más zenére akadtunk, mely minket tovább kísért.

Kis idő múlva az erdő felső határáig értünk, innen azután sűrű gyepen s gyakran nagy kiterjedésű henye fenyő-csoportokon át vezetett útunk a hegynek, míg az igen messzire elhallatszó mozsárlövések közben 9 óra körül kirándulásunk céljához, a B a b i a G u r a csúcsára jutottunk.

Ugyanekkor érkezett oda a keletre fekvő helységek lakosainak kis csapatja, kikkel a résztvevők száma körülbelől a 200-at meghaladta.

Megérkezttünk után Zmeskál alispán úr a leleplezett emlékszobor előtt lelkes és megható beszédet tartott, melyben az ünnepély jelentőségét kiemelte s meleg szavakban emlékezett meg a felejtethetetlen József nádornak a haza és annak népe körül szerzett nagy érdemeiről.

Erre a mozsarak újra megdördültek és a zene hangjai közé a szünni nem akaró „Éljen“-ek vegyültek. — Míg a jelenlevők legnagyobb része a bekövetkezett szünetet Zmeskál úr gondoskodása folytán előkészített frissítő ételek elköltésére vagy pihenésre használta fel s későn jövők még mindig szaporították a társaság számát, azalatt mi a remek kilátásban gyönyörködtünk, mely kerülete és terjedelménél fogva jóval felülmúlta várakozásunkat.

Éjszak és keletre terjed a beláthatatlan galicziai dombos vidék számos kies helységével, melyek között kedvező körülmények között K r a k k ó tornyait is felismerhetni.

Délre emelkedik az óriási M a g a s T á t r a mélyen bevájt völgyei és havas ormaival, melyeknek szaggatottsága és meredeksége meglepő benyomást tesz az emberre.

Nyugati kilátásunkat a Tátra mérsékelt emelkedései határolják, melyek közül a C h o c s és a R o s s u t e c z a legmagasabbak s Árva vármegyéet ezen irányban körülzárják.

Sokáig voltunk elmerülve a felséges környékkép szemléletében s a kéznél levő térképen a kiválóbb hegy-csúcsok és a közel fekvő helységek neveit felkeresni iparkodtunk, míg a visszatérésre való figyelmeztetés ábrándozásunknak véget nem vetett.

12 óra körül indult meg a menet lefelé, élén a dúdással.

A legvidámabb hangulat s a kimerültség feltűnőbb jelei nélkül 1½ óra alatt értünk a kerülőházhoz, hol újólág a rövidebb úton előresietett polhorai zene fogadott.

Midőn az erdő bemenetelénél levő diadalívhez értünk, itt Divéky A. jegyző úr, valamint a fürdővendégek és az idegenek azon része üdvözölt, kik a hegymászást nagyon fáradságosnak tartották.

Divéky úr tartalmas beszédére Zmeskál úr ép oly meleg, mint válogatott szavakban felelt, ezután nem sokára a három zenekar kíséréte mellett érkezett meg a menet a fürdőbe.

Hogy a reá következő ebédnél a komoly és víg felköszöntések sem hiányoztak, fölösleges említeni; borra épen nem volt szükség, hogy a társaság a jónál is jobb hangulatban tartassék, mely, mint látszott, csak egyes résztvevőknél a teljesítendő fizetések beszédési módja által némileg alább szállott.

A szomszéd helységekből megjelent vendégek csak késő este hagyták el a fürdőt, míg mi teljes meglegedéssel csak másnap reggel indultunk haza felé.

Tett észleleteimet s némi útmutatásokat bátorlakodom végül itt még közétetni azok számára, kik a Babia Gurát megmászni szándékoznak.

Ezen szép hegygyel, melynek legmagasabb csúcsa háromszögletű mérések szerint 1722 méter a tenger színe fölött, keleti irányban a Beszkídek neve alatt ismeretes hegyláncz végződik.

Ezen hegylánczhoz tartozó hegyek majdnem kivétel nélkül inkább lassan emelkedő és kellemes, sem mint meredek vagy vadregényes körvonalakat mutatnak, kőzetük a kárpáti homokkő, ennek elmállása által származott talaj pedig erőteljes és az erdőtenyésztésre nagyon alkalmas,

míró! a lejtőkön levő pompás erdőség tanúskodik, melyben nem ritkán 300—400 éves tiszteletre méltó fenyőfák találhatók.

Erdővel körülbelöl 1200 méternyi magasságig találkozzunk, melyen túl ennek helyét a henye-fenyő foglalja el. — A növényzet itt már szegény s az izlandi zuzmón (*Cetraria islandica*) kívül semmi nevezetesebb faj nem fordul elő.

E hegycsúcsról kilátás, melynek megmászásához a szeptemberi napok a legalkalmasabbak, minthogy akkor az időjárás állandóbb és a levegő tisztább, mint nyár derekán, minden látogatót ki fog elégíteni s annak megmászását minden természetbarátnak ajánlhatom annál is inkább, mivel ezen élvezetet minden nagyobb megerőlködés nélkül az általunk használt úton bárki is megszerezheti magának.

Kíváncsnak látszik nekem azonban a turisták érdekében, hogy a meglevő erdei utak fenntartására, valamint a legkényelmesebb irányok kijelölésére, hol már azok megszűnnek, az árvamegyei uraság részéről valamivel több gond fordíttatnék, mi ha teljesül, az illetők hálás elismerésre bizton számíthatni s akkor a vezetők szükségessége, feltéve, hogy hordárokról lemondunk, a kikre eddigelé fájdalom kevés gond fordíttatott, végleg megszűnik.

Vajha a szép hegy látogatóinak száma évről-évre növekednék s bár mindenki oly meglegegedéssel hagyná el a hegycsúcsot, mint mi.

Mindazoknak pedig, kik ez érzületet előidézték, ezért, valamint a szomszéd-baráti vendégszeretetért legforróbb köszönetünket nyilvánítjuk.